

BAKURUBASANNI

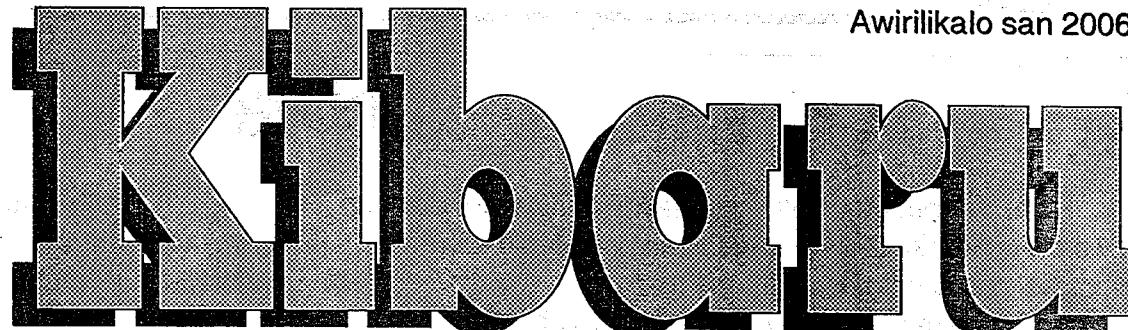
(niimero 12 songo)

Malikono = Dōrōme 300

Afriki kono = Dōrōme 600

Jamana were = Dōrōme 1000

Awirilikalo san 2006

Kunnafonisében bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 221-21-04.. Bosola Bamako-Mali. San 34nan boko 411nan A songo : dōrōme 15

Tumutu - Direyi siraba kurunbonkarila

Tumutu y'a yere soro san 2006 Mawuludu girinkajo kofe. Jamanakuntigi Amadu Ture tun taara Mawuludu ke Tumutu, n'o ye an kuntigi Mahamadu, kisi ni neema b'a ye, o bangeli sanyelémasesi ye. Libi jamanakuntigi Muhamari Kadafi tun be kene kan ka fara Nizeri, Moritani, Senegali ani Saralon jamanakuntigi kan. Nizeri jamanakuntigi koro Abudulusalami Abubakari fana ma to ko nin ko in na. Mogo caman were nana ka bo Ameriki, Eropu ani Azi. Ntenendon awirilikalo tile 10 Tumutu ntolatankene na. Kadafi selila ni jama ye. Amadu Tumani Ture n'a ka mogo welelenw labanna ka fitiri seli tarata Sankore misiri la, o alimamiba Alihakumu Sise kofe, ani ka safo seli Jingarebere misiri la, o alimamiba Beni Abudaramani Asayuti kofe. O seliw bannen, jamanakuntigi Amadu Tumani Ture taara dugu woroduguyanfan boda la, ka Tumutu - Gundamu - Tonka - Direyi siraba kurunbonkari. Mali minisiri caman tun b'o kene kan ka fara Tumutu marajemogow, nansarajekulu ka ciden do ani mogo caman werew kan.

Siraba in tufaden folo tun dara san 2003 la. A dilanna ka ke sirababilennin ye; a janya ye kilometere 155 ye. A be teme Tumutu serekili 3 fe; nka a te se a to 2 ma. Cakeda «Sozeya Satomu» ye baara in ke kalo 24 kono. Nansarajekulu ka demedonjekulu min be wele «FED», siraba in

Nin siraba kura in bëna nogoya don Tumutu mara kono taama na dilanna o sababuya la; a musaka benna sefawari miliyari 8 ani miliyon 500 ma.

Jamanakuntigi ka korofow la Tumutukaw ye, a y'a jira ko goferenama b'a la ka Tumutu - Nanfunke - Nanpala siraba dilanni musaka jini. O janya ye kilometere 431 ye. A musaka be se sefawari miliyari 9 ma; miliyari 6 yere soro o

la kaban.

Jamanakuntigi y'a jira jama na ko Libi jamanakuntigi Muhamari Kadafi ko a bëna bajalan sen ka bo Bajoliba ka n'a bila Tumutu dugu la; sabula k'o babolo in gerenni de koson Bajoliba te se Tumutu sisan; ani ka do fara pankurunjiginkene bonya kan.

Alayi Lamu / Dokala Yusufu Jara

Nebila

Kibaru kanubagaw y'a nini Mali, Farafina ani dijn'e fan werew tarikiw ka fo u ye ; o de la, an bëna tariki don Kibaru botaw kono doonin-doonin.

An b'a damine ni Mali tariku ye. Mali tarikiw be jujon fo Ganajamana koro la, a tun be fomin ma Wagadujamana ; ka do fo Manden fanga, koroborofagan, Masina, Karata, Segufanga, Kenedugufanga ani Tubabutile kan.

Gafe min y'an sinsinnan ye o tariki ninnu dönni na, o ye

Mali kalanso 6nan tarikikalangafe ye, ani Mariyamu Madi Sisoko ka maanaw. Nka, bee b'a don ko tariki nefocogo ka ca. Ni Kibaru kanubaaw fana ka donta kera fen minnu ye tariki ninnu na o be se k'an ladonniya olu la. Anw ma dabo mogow mankutuli kama walima ka dow dogoya ; an b'a te mogow k'a don ko minnu kera kabini lawale la, o b'a to an kaje ka nogonminenibarika ye Malikura inkono, beeje fanga ka sinsin, jamanaden kelenna bee ka lafiya soro...

Wagadu fanga

Sahara woroduguyanfan fe, farafinw sigira ka ke jamanabaw ye, minnu tun be wele fanga; Wagadu fanga b'olu la, o fanga in lakodonna larabusebenw fe, minnu sebenna Eli Bekiri fe, a ye minnu men soninkew da ani sigida fen koro minnu bora dugu jukoro. Wagadu fanga yiriwara kosebe san 1100 waatiw la.

Wagadu fanga jujon :

Wagadu fanga ni sahara tun be danbo kejekayanfan fe, Senegali Ba ni Bajoliba tun b'a woroduguyan fe, Moritani tun b'a tilebinyanfan fe ka taa a laban Bajoliba fala kono koronyanfan fe.

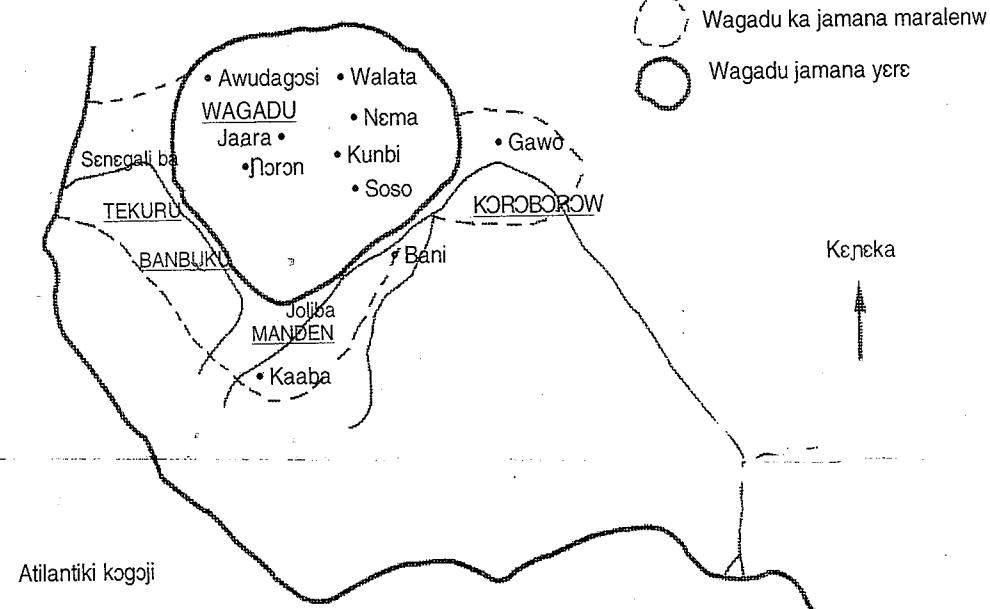
Marakaw ye Wagadu fanga sigibaaw ye. Jamana in tun be wele Wagadu, k'a faaba ke Kunbi Salen ye, Bi, Kunbi Salen be Nara ni kejeka ce Moritani jamana na.

Setigijamana tun don; jago nasiraw la. A ni Beriberiw tun be nogon sira bo kosebe o siratige la.

Wagadugu jamana kono, fangatigi tun ye Sisew ni Tunkaraw ye; sabula Kaya Makan Sise y'o fanga in sinsin san 800 waatiw la. Kaya Makan koro ye «Masake Sanutigi». Wagadu fanga sannayelenna kosebe Kaya Makan Sise tile la.

Wagadu fanga sannayelenni :

Wagadu marabaaw ye kelebolo kolo-gelen sigi sen kan ka yoro

caman mine ka fara u ka jamana kan, k'o bulubo ka taa kejekayanfan ni tilebinyanfan fe. San 990 waatiw la, Wagadu ye Beriberiw ka jamanaba Awudagosi mine, fo ka se san 1100 ma, nin jamana ninnu tun be Wagadu kono : Wagadu, Awukeri, Do, Soso, Manden, Nema, Bajoliba kejekabolo maraw ka taa bila fo Arazelima, Galamu ani Tekuru fan kelen. O jamana minnu minena ka fara Wagadu kan, Kanaga faaba tun ye Jaara ye, Nagatew tun y'o jamanatigi ye. Jawaraw ye fanga ta olu ko. Jarisow tun ye Soso jamanatigi ye, yen fanga labanna Sumankurun Kante bolo. Tekuru

jamana ni kogaji tun be danbo; an be don min na ale be Senegali kono. Awudagosi tun ye Beriberiw ka jamana sigilen ye; ale kera Moritani ye.

San 1.100 waati la, Awudagosi faama do koseginto ka bo hiji la Makan, o ni mòrike do nana nogon fe ko Yaya Ibunu Umaru. U taara u sigi Senegali ka dijn'e kelew ke ka mogow tuubi, fo ka na Awudagosi mine a tigiy la san 1054 waati la. Yaya Ibunu Umaru n'a ka kalandenw de tun be wele Alimurabitew.

Wagadu fanga banni :

Alimurabitew kera sababu ye ka Wagadu fanga dafiri san 1100

bantuma na.

Alimurabitiw ye Wagadu jamana ci:

Wagadu tun ye setigijamanaba min ye, a ka taabolo tun te keretinjediine walima silamediine ye. U tun sinsinnen be u ka laadaladiine de kan.

San 1042 la, Beriberiw donnen silamediine na, olu y'u nesin Wagadu jamana yelemani ma u ka diine na; Awudagosi minenen ko Yaya Ibunu Umaru n'a ka kalandenw fe san 1054. U nemogoba Umaru ntanyanen, Abubakari sigira o no na; o y'a soro Besi Tunkara be fanga na Wagadu kunna. U ye san 16 ke jogon na kelle la. A laban Alimurabitiw sera Wagadu la san 1076, ka jamana mara san 10 kono, sabula wagadukaw sera ka Alimurabitiw ka masake faga san 1087, k'u ka yemahoronya soro ka san 150 k'o kofe lafiya la.

Wagadu jamana cili kololo :

Kelw kelen ka Wagadu jamana fiye bo, jamana minnu tun b'a kono n'o ye Jaara, Kingi ani Soso, Kanaga ye, olu y'u yere ta; sabula silameya min kera wajibi ye jamanadenw kan, o ma ben olu ma.

O ye Wagadu ke jamana fitinin ye. Mogo minnu bannu silameya ma, o dow taara jamana werew la woroduguyanfan ni koronyanfan fe. O kera fanga tijenen ye Sisew ni Tunkaraw bolo.

Jagosira min tun be Wagadu ni Sahara ce, o datugura ani seni ni baganmara minnu tun ye jamana nafasorisiraw ye, olu yoboyabara; segen ye jamana soro.

Jamana minnu y'u tige ka bo Wagadu la n'u ma son tuibili ma, olu sebekoro yiriwara. Soso jamana b'o la. Sumankurun Kante min tun ye Soso faama ye o waati la, o ye Wagadu mine san 1300 la, ka soro ka Mandenkels damine.

Wagadu - Bida

Lakaliliw la, a jirala ko Wagadu - Bida tun ye sa belebele ye farawo kono, tu lakananen do la min tun jiriw te tige mogo fe. Saba in tun ye Soninkew ka dugudasiri ye. San o san, musomannin min ce ka ni Kunbi musomannin bee ye, o tun be mine ka sarakati sa in na. San do la, mogokorobaw ka sunkurunnin ceji jinita benna Siyama; nka Siya tun maminenen don ce do fe, min tun be wele «Amadu Sumanen» Siya sarakatili Wagadu-Bida la, o ma se ka da Amadu Sumanen joli la abada; Sabula a maninemuso tun ka di a ye kosebe. A kumana o don, sabula, a y'a jira k'a te son mogokorobaw k'o waliya in ma. Siya sarakatidon, Amadu Sumanen ye npanmuru ta ka yelen a ka dafeje kan, ka taa a meru jiriba do kofe farawo dala. Wadadu - Bida y'a kun bo tuma mia na, k'a gangan Amadu Sumanen y'a kun ta ni npanmuru ye; fo i tun be kunkolo

caronnen in pannen filefiyekan men ka taa bin fo Bure. O kera Bure sanuko sababu ye. Nka o yoroni kelen bee la, kunkolo kura falenna sa la. Amadu Sumanen ye kunkolo hake min caron Wagadu-Bida la, o hake sera 7 ma.

Sakunkolow panna ka taa bin yoro o yoro la, o yoro kera sanumayorow ye; i n'a fo Banbuku ni Faleme, ani yoro werew: Wagadu. Bida kunkolo wolonwula laban caronnen, a binna duguma. Amadu Sumanen sorola ka so girin ka sin kumbikaw la, ka na Siya ta ka teme n'o ye, ka mogo tow to kule ni dangali la Wagadu - Bida fagalen.

O ko kera jaba ye jamana kono, jo dannenw ma falen, minnogo ye baganko labugusa, soninkew jigila tigelen jenseenna. Soninkew ka jonsenna daminen o waati la. Tuma bee la, i tun b'u ni falidoniw ye taama na jamanaw ni jogon ce ka to k'u miiri Wagadu here koro la.

Kunnafoni surunw

Nono litiri miliyon 9 ani 100.000 : O nono kene hake de be soro Bamako n'a lamini na san o san. San 2005 kono «Malile» ye litiri miliyon 1 ani 200.000 san o la.

Miliyari 2 : INPS ye wari hake min musaka densaratalaw la Bamako san 2005 kono, o ben'o ma.

Miliyari 40 : Jilaton yoro kura min benn jo Kabala worobineiko kama, o musaka be ben o ma. Musaka in te Mali bolokoro, nka a baarakengogonjamanaw benn a bolomademe.

Sefawari miliyari 17 : Tungaranke minnu be Faransi, olu b'o wari hake in ladon «B.H.M» nonabilabanki la Pari, san o san.

Kemesarada la doreme 20 : Mali goferenaman b'o wari hake in tige «asiransitala» kelenna bee kun.

Asiransitaballiya de be goferenaman bali ka wari caman soro o la k'a ka baarakenafolo bolomagen.

Toni 3000 : Gazi bitani toni hake min be jeni Mali kono san o san o don. «AMADERI» hamie k'a se

toni 20.000 ma yanni san 2009 ce. Senegali, gazi bitani toni 140.000 be jeni yen san o san.

Miliyari 8 ani miliyon 700 : Poroze hake min dulonnen be izinikow ni jago minisiriso la, o muska hake don.

Sefawari miliyari 337 : o ye musaka ye min benn don «ANPE» joli baara kun folow dafe. ANPE ye cakeda ye min nesinnen don baarako kalanyoro ma Mali kono. Kunnafoni in sorola cakeda in ka kolatigejekulu ka laje 8nan senfe mekalo laban na san 2005.

Sefawari miliyari 367 ani 200.000 : Du 28 min jora Kidali, o musaka benn o ma. Jamanakuntigi Amadu Tumani Ture y'u labila u tigiv ye karidon mekalo tile 29 san 2005.

Sefawari miliyari 9 : Mali niyoro min tun be korikolotulubo izini na, n'o ye «Huicoma» ye, o hake don.

AluTomota y'o wari in lasegin Mali goferenaman ma alamisadon zuwenkalo tile 2 san 2005, ka ke «Huicoma» tigi ye. Kemesarada la niyoro in ye 84 ani murumuru 13 ye.

Dijne keneya tonba b'a fe

ka senfaabana silatunun yanni san 2 ce.

Dijne keneya tonba «OMS» b'a fe ka senfaabana silatunun pewu ka bo dijne kono yanni san 2 ce.

Senfaabana banakise min be wele «poliyo», o te Ezipiti jamana na tuguni; nka halisa a be jamana 12 kono dijne na. San 20 temnen in na, camanba bora a la; n'o te poliyo tun be jamana hake min kono, o tun be se 120 ma. San 2 nata in na, fura kura minnu sorola a la, olu bena ke wasako ye, dogotoro Dawidi Heyimani ka fo la. Ale ye senfaabana kelebaaw do ye. Ezipiti keneyako minisiri Hatemu Musutafa y'a jira ko keneya sabatilan minnu be bolokoro sisan, olu y'a to senfaabana ka kele ka ban pewu olu ka jamana na; n'o te bana in tun kera olu siginogon ye kabini Farawuna tile la. Dogotoro Heyimani ka fo la tuguni, senfaabana tun banna Nizerijamana fana na; nka a b'a la ka yen segere kokura, ka bo a siginogonjamana Nizeriya la. Nizeriya, Afuganistan, Endujamana ani Pakisitan, olu lakodonnem be kosebe ni bana in ye. Ni jamanaw ni nogon ce banasorognogonfe te, senfaabana tun kelela ka ban Angola, Ecopi, Endonezi, Nepali, Nizeri, Somali, Cadi ani Yaman.

San 1988, OMS ye senfaabana

keleli baaraw damine, a kolosilen k'a be ka mog 365.000 ke dabaatow ye san o san jamana 125 la; kerengkerennya la denmisennin minnu si hake te san 5 bo. San 2005 la, senfaabana ka Iujuralen tun te teme mog 1.831 kan. Se tun ka kan ka ke bana in na san 2003 la; nka Nizeriya kejekayanfan fe Kano mara la, silamediine nemogow ye bolociw lajokalo 13 kono, ko banaboloci te, ko dan karito don bangew la. O boloci ninnu lajoli kera sababu ye ka senfaabana silakolokolo Nizeriya kono, k'a cerin Farafinna jamana tow la.

O ni sisan ce, senfaabana keleli mindaminena kura ye, oye ka caman bo a kololo la. OMS tun be bana 3 bolocifura min ke mogow la, senfaabana damanata sorola; o ka ni kosebe ni korelen ye.

Hali ni se keret senfaabana la dijne kono, a fanga tun ka bon yoro minnu na, o denmisenninw bolo cili te lajo san 3 kuntaala kono sarati dalen kofe. Senfaabana bolociko kelen musaka be sefawari dorome 63 ni 94 furancew la. San 2006 in kono, miliyari 94 ani miliyon 500 boloci bana ke mogow la dijne kono. Tila bana ke o bolocitilance la yanni marisikalo ka ban.

Dokala Yusufu Jara

Mogo fintow ka geleya wulili ka cogo

Mogo daw bonbonkolo ka jan, daw nunkalawoyolen don. Mogo daw fana tulo be i ko sonsan bilakoro tulo. Nin bee ye fintow ye mogo be se ka minnu mun i togo la ka teme, nka o te mogo kunkolotow ye de.

Olu be maloya n'u ta ye fo a be fintow bila u ka hadamadenya taabolo la.

Mogo fintow k'a don k'a fo hadamaden si dafalen te, farikoloyanfan walima hakiliyanfan; doonin be bee je. A ka ca a la, mogo minnu be maloya n'u ka fintow ye, u dancogo Ala fe, olu caman ye mogo nejuru janw de ye; u ma limaniya. O b'a to u ka fintow in be ke sababu ye u ka sorota caman ka tila u la bawo u be jugu u yere la. U b'a bila u hakili la ko ni nin fintow in tun te ne na, n tunna ke nin ye, a n'o nogonna caman.

An be don min na i ko, hadamaden kewale, i cogo ani nafa min b'i la du kono, sigida la, jamana kono, o de be jate.

A man kan mogo fintow ka ke u yere ma jugu ye. Teriya numan samani mogow fe minnu b'u bonya k'u lamien, ka hakilisigikumaw fo u ye, o ka fisa. U k'u yoro janya mogo lankolonw na. U ka da u yere la, k'a don k'a fo fintow in te olu yere no ye, wa a te fosi tije u ye u ka mogninfinya la n'a ye dayoro soru dusu la; n'u ye baara mine sebe la, ka mone bo u yere la.

Mahamadu Konta

Sogosogoninje keleli feere kuraw

Lajeba kera Dawosi, suwisijamana kan sogosogoninje keleli kunkan dijne keneyako tonba ka yamaruya kono. Ben kera a kan ka feere kuraw boloda walasa bana jugu in ka tincni be dogoya kosebe dijne kono sanni san 2015 ce. O benkan in be wele «sogosogoninje keleli feere kuraw». Hakilila in labenbagaw y'a jira u ka laseliseben kono ko sogosogoninje be se ka furake. A be se ka kunben yere, n'i y'i yere tanga a ma. Nka o n'a ta bee, tile o tile a be mog 5.000 faga dijne kono. O be ben ne komiko tan ni duuru o tan ni duuru saya kelen ma. San kono, mog 500 miliyon fila ni ko, a be ta'a n'olu ye. O de kama labenw be senna walasa furakelicogo kuraw ka soru a la ka ben san 2015 ma, ani ka bolocifura kura numan laben a kama, min songomanca. Sogosogoninje keleli feere kuraw» baara be damine san 2006, ka se san 2015 ma. Benkan in mana sabati, o be se ka ke sababu ye bana in ka silatunun pewu sanni san 2050 ce. O la, banabaato miliyon 50 be furake, ka kenebaato miliyon 14 kisi bana in ma.

Nafolo hake min ka kan ka don bana jugu in keleli dafe san 10 in kono, o be ben dolariwari miliyari 56 ma. Bana fesefeseliw kecogo numan an'a furakeliw kecogo numan, feerewtigera ka ben olu waleyali ma dakun jenjen 10 kono minnu b'a to ni dan be kari a la kosebe dijne fan bee.

Dijne bee lajelen de file k'a kogo da nin ye sogosogoninje la. Dijne tonba caman sen be kele in na, jamanaw, demedenjekuluw, goferenamanwtaw ani kenyereyew taw. Oridinateriw kunkanfentw nemogoba dijne kono, lameriken don, a togo Biligeyiti, ale n'a ka jekulu ye deme miliyon 600 dolariwari boloda sogosogoninje keleli kama; miliyon 300 sorola o la kaban.

Nizeriya peresidan, Oleseguni Obasanjo tun be Dawosi lajeba in kene kan Suwisihamana na. Benkan min tara sogosogoninje keleli kama, a k'o bana ke sababu numan ye Farafinna ma, bawo san 2005 kono Afiriki jamana 46 ye kule bo bana jugu in bolo.

Mahamadu Konta

Musow ka bangejo

Bangejo ye musow ka fen koro ye. Ni muso si sera san bi duuru yoro ninnu na, a ka denwolo be jo.

Bangejo be se ka soro bana fana fe kasoro muso si ma se a waati ma. Laadalajoli be jo. Fano, n'o ye fanfan ye, o te se ka baara ke bilen. Den be bo fankise la; n'o ma dilan fanfan fe, bangekokuma t'a la, muso ka bange be jo.

Bangejo te sin ka cun muso kan ten. A be damine ni bangejonebila ye. O kuntaala be se san 4 ma. Laadajoli laban don, o be damine. O waati la, nagamicaman be don muso ka laadajoli nacogow la. A be to ka caya a yere ma, ka dogoya, a kuntaala be to ka surunya walima ka janya; ka to o la ka tige kunkelen. Ji minnu be bo a la cemimusoya nasiraw la, o be dogoya. O waatikelen inna, sin be funun, konobara be funun, muso be dusumangoya tuma bee. N'o yelema ninnu ma na ni degun jugumanba ye, u furake kun te, u be teme, o te bana ye. Nka n'u kera degun korigebaliw ye, muso ka kan ka se ddogotorow ma.

N'a kera a kccogo la, bangejo te a danmabana ye. Musocaman ka bange be jo san 50 ani 51 waatiw la. Nka dow ta t'o bo, wa dow ta be teme o kan fana. Ddogotorow y'a jira k'a fo, ko bakurubaf la, bangejo be musow mine san 40 ani san 55 furancew la. Kolosiliw y'a jira, ko muso sigaratiminnaw ka bangejo ka telini towta ye. Kolosiliw y'a jira fana, ko muso ka bange mana jo k'a si to hake minna, a denmuso fana ta be jo, n'o y'o si nogonna soro.

Bangejo be se ka ke bana dow sababu ye i n'a fo tansonbanaw. Sugunebanaw, a be se ka na n'olufana ye. Musoya kono jali, sunogobaliya ani ka farilafunteni bonya, a be se k'olu bee lase muso ma. A be se ka na ni cemimusoya keli geleya ye muso ma, k'a negebo a la yere. Legene kunkurunniw boli be to ka na muso ma. A ka kan ka fura nini o la, a kana taa ka dan ke.

Farikolo cogoya yelemani ani a giriniali, ka fara kolotugudaw muguli kan, o bee be se bangejomuso soro nka olu te baasiba ye. Muso bee ka kan k'u sigi ni bangejo ye, k'a kunben, ka se a mincogo numan na.

Mahamadu Konta

Munnitulu daw be sansiri bila mogoa la

Dine latige kono, hadamaden ka keta dow be nangata lase a farikolo ma. Akolsira komusoka denmisanya banwaati, ka don musoya la, fari karabali k'a lafasa ani kono maya waati, ninnu si te dogo farikolo la. O waatiw fe, tiiri - tiiriniw be ke a fari nefe; minnu be wele sansiri.

Sansiri ye fijne yefarikolo la, min be soro wolo fijenman lasamajuruniw tigeli fe ni wolo sebekoro samana; walima farijiw cogoya yelemani fe. Sansiri be bo konobara la, sinw na, cemance la, walima worow ni jukunanw na. Tuma daw la, sansiri tiiri janw be jigin nogon kerefe. Sansiri damine waati, a be gongolima doonin k'a ne bilenya walima k'a ke i n'a fo woroji. A mana meen o la, a kuru be ci k'a yecogo cejuguuya.

Mogoka kan k'a mako don a farikolo n'a neda labenni na kosebe. K'a jira musow la, k'an be don minna, farikolo kokanna yecogo numande be jate la.

Madamu Fenisi Umaru Jakite min ye farilaben na ye, o y'a jira ko sansiri suguya ye saba ye : folo be soro fari damatemegegirinya fe, filanan be soro kono maya tuma, sabanan be soro munnitulu fe. Munnitulu ye muso caman ka sansiri juba ye bi.

Sansiri minnu be soro

damatemegegirinya ni kono maya waati, olu kenye ka di. Keremu situlumaw ni fen min be farikolo nimaya, n'a be wele nansarakan na «kolazeni», olu be farikolo tanga sansiri ma. An be se ka «masasiw» fana mun k'an farikolo tanga. Ni farikolo lafara ji la k'a lafon a be lafiya. N'a ma lasama kosebe ka teme a hake kan, fine te bila a la. Madamu Fenisi Umaru Jakite ka fo la, n'i ye muso sansiritow kemesarada, i b'a ye ko 90 ka sansiri soro farilasaniyalanw fe; fura jognon t'olu la fo u ka opere farilabenaw fe. O operelisara te soro mogoa bee bolo. Sansiri mana mogoa min soro k'a sababu ke farilasaniyatulu ye, fini be fini na o tigi tena se k'o don. Fo a ka finiw don, minnu b'a ka sansiri cejuguuw datugu.

Fen min be wele «Idorokinoni», o ka ca muso minnu ka farilasaniyatulu la, u k'a don k'o ka jugu farikolo ma kosebe. O la, Madamu Fenisi b'a nini mogow fe, u k'u fari to a cogo la, ka tuma o tuma tuluyelema ani bonyanifuraw tali dabilo. Muso koni ka kan k'a mako don a yere la, a farikolo saniman ka to tuma bee la.

Kirisitiyani Jalo
Dokala Yusufu Jara

Kunnafonu surunw

Mogoa miliyon 5 ani 300.000 : o ye Afirikidisidi sidato hake ye onusida ka jate la. O b'a jira ko mogoa 5 o mogoa 5, sida be mogoa 1 na Afirikidisidi.

Y Jate te nkalon ye : Farafinna, muso kono 16 o 16, kelen ni be to bange senfe; denmisenni ninnu fana si hake te teme san 5 kan, san o san o miliyon be sa. Mali kono, waati saba o saba (lere) muso 1 be fatu, denyerenin 80 fana be sa don n'a duguje. Fo wulikajo ka ke a tuma na ka nin nibocogo jugu in dabila ni feere kologelenw ye.

Y Sinw ladoncogo kono maya kono : i be sintalan numan nini min juruw fiye ka kunba walasa u kana i fari birinti. Sindonyorow fana ka kan fere walasa u kana i sinw sebekoro koron. N'i te

siranjisuman ne, ale de ka fisa farikolo ma kosebe; a be mogoa galabu kenye. N'i b'a fe i disiyanfan ka fere, i be to ka keremu walima jiridentulu mun, k'a damine i sinkorola na fo i kan na. A be to k'a pese waati ni waati, o b'a to a' disi kana na girinya a' ninne ma. Kalanden 103.110 : o hake de ye deyefu ke ninan san 2005 kalando 835 kono. San 2004 deyefu kera kalando 758 kono, san 2003 ta kera kalando 723 kono.

Y Mogoa 500.000 : O be son ka ke sidato hake ye yanni san 2010 ce. Cakeda min nesinnen be sida kelsli ma Mali kono n'o ye «HCNLS» ye, o ye nin kunnafonu in lase a ka laje do senfe zuwenkalo cemance la.

Poyi : Bi kaarakedenw

Bi baarako jore be ne na, sango a den.
 Ne balimamuso,
 E bora so n'i ba an'i fa ka yamaruya ye
 Nka o t'a bée ye.
 Kojominenko sababu la
 E kera donbagalafili ye
 K'i bilen coricori,
 E ko fo e bobara ka cemisew
 keleku,
 E ko fo e farikolo k'e filibagaw ne
 min i ko kaloyeelen,
 Wari diya o diya
 Yerekun de nogoya te
 Sabula bana jugu ka ca bi
 I n'a fo kafonogonyabanaw.
 N'i ko i jonnin kunnandi
 A fo i sababu numan,
 Bawo kene ya ye ko bée sababu
 numan ye
 Nka baara de be mogo horonya.

Abudulayi Sako Bamako

Ntonkuluw

temena Samine

Samene be Segu woroduguyanfan fe, a ni Segu ce ye kilometre 40 ye; a ni Banin da ce ye kilometre 5 ye. Awirilikalo damine na, ntonkuluw ye temeni damine.

Mogokorobaw b'a fo ntón ninnu ma «koloyo». Ube nakolafenw feerew, ni jiribuluw dun. Dugumogow ye kunnafoni lase meri la, olu nana ntón ninnu dòw mine ka t'u jira falenfenw lakanabaaw la Zezana Gara la.

Waati do la, Segu ORTM yere ye ntónko in kibaruy jensem ko kuran be tige-tigeli min ke waati in na, o te doweré ye ntónw ko; sabula u be tuntunni min ke kuranpotowla, ufanga be ke kuranjuru dòw kurantemeta fanga dogoya. Ola, ub'a jini o waatiw la, mogow k'u ka kuraw faga. Kunnafo laban na ORTM Segu y'a jira ko ntón ninnu te tijeniba ke. Ni benkera a kan, u ka kélé. Ube taama suf; tile fe, u b'u sigi jiriw ni fen werew la. An ni samiye ce man jan bilen, u ni kéléli ka kan.

Burama Tarawele ka bo Samene - Sokoro la, Segu

Poyi : Fenkebali

Fenkebali kunko ka ca ni dokela ta ye.
 A fadumuni te soro mogo fe;
 A tekonege n'a sirakonege ka bon, o ye bonya dan ye.
 Wa fenkebali ko

ka di a ba ye ka teme a fa kan.
 Baarakebali dugubako ka bon ni baarakelaw ta ye.
 Duguba dun sigili ka gelén ni farakogo ye.
 Ka ji san dorome fila, k'o sugune ke dorome 5.
 Duguba nasongoko ka jugu ka teme a sumansongoko kan.
 Fenkebali, n'i ma se ka fen ke mogo ye,
 I na wuli k'i jo i yere ye.
 Duguba sigili ka gelén i ko farakogo.

Faraban Balo ka bo Fuladugu
 Kotuba Kita mara la

Ntolatan geleya do ye politikitonko ye

Mali sennantolatan tonba mogow ka benbaliya kun do ye politikitonko ye. Mogó si t'a fe do ka baara ka sabati a bolo kasoro u te politikiton kelen na. Mogó min bora federason nemogoya la geleyaw koson, o sago te a nonabilibaa ka togo diya soro. Ne ye fura min don Mali ntolatan netaa la, o ye mogow ka politikitonko da kerefe k'u jesin ntolatan sabatili ma. Anw ka nemogoko kelen don baara ye. Mogó caman be wari bila baara ne n'o kera baara te ne i bolo. Mogó min mana ke nemogó ye n'o filila, o te son ka segin a ko; o te nemogobaara ye. O la hali ni mogó were bilala o nona, a be geleya yelema ka don baara taabolo numan na.

Usumani Bari ka bo Solabuguda la,
 Narena komini na Kangaba

Faraban Balo

Malo senefenw songo caya de be malo geleya wa?

Suman fen o fen be sené Mali kono, ni samiyesanji fooriala, senekela be wasa soro sumanko la. Nka kôlosili la, suman to bée da be nogoya ka teme malo kan. Malo senefenw songo caya de be malo geleya wa? N'an y'an sigi ka Ofisi ka baaraw laje televison na, ka maloforo dakabanaw necogo ye, k'a fo san si la malo songo te nogoya Mali kono, o be mogo kamanagan. San o san, malo songo be yelen, a te jigin tuman si la.

Ne ka jateme na, i b'a soro juru min be don malosenenaw la, o de ka ca. San o san maloba be soro, wa a songo ka kan ka nogoya fana san dòw la. Ni jamana nemogow m'a laje, miliyonw ni miliyariw juru mana don senekelaw la cogo o cogo, ni senekefenw songo ma nogoya, fura te sumangeleyali la. Seriba Dunbiya ka bo Nafajikura, Kasaro Komini na Kita

Halibi, kooriw datugulen don Silow kono

Nemogow k'u hamie ye baarrantanya ni faantanya kéléli ye. feere numan min b'o la Mali kono ne bolo, o ye ka sené don ba la. Nka sené kelen be kamanagan ye bi; san bée n'a jorenako don.

Nawala komini ye dugu 15 ye; ni koori suguya kelen te, a to si wari ma sara folo. Halibi kooriw datugulen don foro dòw la ani silow kono. Dòw cera ka ban a be kalo fila bo; nka olu wari ma di folo.

Nin waleyia in ye geleyaba ye kooribaara la. Ka jo feere songo nogon, ka laban k'a san balokogeleya waati la songo gelén na ka koori to i bolo. Nin taabolo in be baarrantanya ni faantanya juguya, a t'a kélé.

Ne be min jini Semudete nemogow, senekelaw nemogow ani jamana nemogow fe, u ka to ka senekelaw kumanogonya u ka senekeduguw la, naniyanumanya ani waleyali kono. Ni nemogow ni komogow ka gerenogonna danna kalafilew waati dama ma, yiriwali ke man di jamana kono.

Baa Yaya Balo ka bo Kene -
 Numuna Nawala komini na

Poyi : Kalanko

Jamana kalanko gelyara bi kosebe.
 Kalan dun ye wajibi ye hadamaden bëe kan,
 Morikalan, tubabukalan, kalan ma bëe kalan na, kalanbaliya dibi ka bon N'i ma kalan, i tøgø ko nimisabaga i tøgø ko mogofemogo,
 Kalan bëe mogë bëe nogo la, k'i horonya,
 Nka n'i ye an ka bi kalankecogo laje,
 A kera patisakana ye
 Muso bëe ko kalan,
 Ce bëe ko kalan.
 Kalan barika bëe ka ban doonin - doonin:
 Faantandenw te se ka kalan bilen.
 Mali kalanko kera bolokofeko ye

Numasa Dunbiya Bamako

Waraba 3 bë tijenéni na Tukoto komini na

Kabini arisikalo tile 20 waati la, warabaw nanen b'u daga Tukoto komini na, Surukun, Neruba, Hankawura ani Wasa duguw ni nogo ce. Moggmw tun hakili la waraba 1 don; a ka ca ni kelen ye. waraba 3 don : cemani 1 ani musoman 1 n'a den.

Waramuso in n'a den nana fulamisitigi dö nofë. Waraba ninnu kera sababu ye ka misi 3 minë Surukun, ka 3 minë Neruba ani ka fali 3 minë Hankawura. A kolsira ko waraba ninnu be Surukun-Gangaran kuluwow kono. Surukun ye kulumayorë ye. Mogo t'a don n'u bëe b'u dan na, walima n'u kelen don kulu ye.

Surukun misi minenen yere be son ka caya 3 ye, sabula, olu ka baganw bilalen don u yerema.

Banba Jara ka bë Surunkun - Gangaran Tukoto komini na Kita

Banba Jara

Yeelen numan ye kalan ye

Bamananw ko «boloden kelen te bële ta». Osiratigela, du, dugu anijamana ka jetaa ka kan ka ke ce ni muso fila bëe kunnadoni ye. Nka, yiriwalibaara te se ka sabati; fi k'a jëdon.
 Walasa ka taama sira jelen fe, fo yeelen numan ka k'i bolo. Yeelen numan min be dinelatige la bi, o ye kalan ye.
 Ne b'a nini muso bëe fe, an k'an jësin kalanma. Balikukalanyedonniya soroli teliya Mali kono. Kibaru, a barika, i nanen diyara anw ye.

Buramajan ka Sata Tarawele
Ka bë Kene - Daba

Batakicilaw kana saliya

Ne nisondiyalen be nin bataki in ci Kibaru jemogow ma k'u barikada. Kabini san 1972 balikukalan be Mali kono. Kibaru ye balikukalandenw sinsinyorë ye. Ne ka faamu kono, ne b'a nini batakicilaw fe, u kana saliya, u ka batakiw ci; ka ORTM to senekelaw ne, ni Ala sonna jeta be sabati.
 N'i ye zanwuyekalo kalankene n° 36nan laje, o nafa ka bon kosebe. A b'an dege dugu gafew sebencogo la. O kofe dukene 20nan na, a jiralen be ko bangebaaw ka kan ka ke misali numan ye u denw bolo. Hakilima bëe b'a ka tomota soro o kuma in na.

Bakari Danbelé ka bë Sikaso
Wayerema 2 la

Poyi : An ka nansaraw fo.

An ka nansaraw fo.
 U ni ce, u ni fasodennumanya.
 N teri, ni mogo min ko i ma,
 Ko nansara te fen ye;
 A fo o tigi ma, k'a yere te fen ye.
 Nansaraw ye Farafinna bëe kalanbaliya dibi la,
 Ka furance janw lasoro teliya ni bolifénw ye,
 Ka san ni dugu lako dën,
 Ka nimafénw fanw faranfasiya,
 Ka dijë sogo ka bila nogo na
 Ni arajo ni tele ani negejurusiraw ye.
 Nansara ye dijëmaa labo kunpan dibi jugu la.
 An ka nansaraw fo.
 U ni ce, u ni ko jenini.

Isa Jalo ka bë Kodugu,
Dugabugu komini na Kati mara la.

Koorko gelyea kelen don buntenicinda ye

Ni koorko tun tora a taabolo kora ma, wulakonodugu tun na sinsin i n'a fo dugubaw. Nka a san damado ye nin ye, gelyea caman donnent be koorko la senekelaw bolo. San fila kera koorki kilo 1 songo dörôme 42 la; o kera sababu ye ka mankan wuli Semudete ni senekelaw ni nogo ce. K'a damine o waatiw la fo sisani koorko gelyea kelen donbuntenicinda ye; bawo kooris numan te ka soro ka di senekelaw ma. Hali koorki tun be pese ka ke silo kono ka kolsibaa bila a la, o bëe dabillala. Sisan koorki be pese ka bila sow kono; an y'a kolsi koorki wolen ka ca kalo 4 ye bi halisa u ma ta, janko ka se u wariw sarali ma. O tuma na, senekelaw bëna mun fo, u bëna mun ke?

N'a fôra senekela ka samiye kuuru - kaara ke koorki makarikotobaara la, ka n'o pese ka bila kalo 3 fo kalo 4, a tege te da o wari kan, o bëe la koorki songo jiginnaka na dörôme 32 la. Koorko kelen be feere suguya min ye, senekelaw te ne dën a la tuguni.

Nogo jeman songo ye dörôme 2.800 ye; finman ye 3.000 ye, kabango ye 2.400 ye, Bagaji litiri 1 ye 800 ye, binfagalan litiri 1 ye 600 ye. Mogo min mana nin bëe jatew kafo nogo kan, k'o suma senekela ka soro ma, a b'a ye ko senekelaw bololankolon don koorko la. I mana don wulakonodugu la bi, i b'a ye ko senekelaw cesirilen don u ka gelyea n'a ta bëe. Tolisow cayara k'a sababu ke koorisene ye. Nka, o waleya in fanga b'a la ka dögoya san damado in na koorko gelyaw koson. Ni faamaw tun be se k'u jësin koorko ma, a tun be ke baara ceni ye. Sabula baara min be se ka jamanadenw bëe nogo la, anw senekelaw ka jate la, o ye koorko ye.

Yaya Mariko ka bë Senu Bamako

Duknɛ N° 23nan

Baaradegekalan nafa ka bon denbaya ani jamana kɔ̄nɔ

Baaradegekalan ye mun ye?
 Ka baara dɔ̄, mece dɔ̄, kalan ka se o la, i b'i dahirimé sɔ̄rɔ min na, o de don. Bangebaaw ka kan k'u hakili to ko damadɔ̄w la. Den donni kalan na, o nafa ka bon; a donni mece la, o fana nafa ka bon. Kalan b'a deme ka mece faamu. Den b̄e se k'a to kalan na ka mece dɔ̄ ke ka wari misenninw sɔ̄rɔ a yere ye. Olu fila man kan ka nɔ̄gɔ̄n tijɛ. U ka kan ka nɔ̄gɔ̄n dafa. Walanbilaw f̄e, sanni denmisenw ka to bagjanbilayaalaw la ten, u b̄e se ka mece do kalan.. Mece suguya ka ca, jago, kalali, mɔ̄nsɔ̄nya, jiribaara, galadon, fotota, kundigi, ani do werew; ninnu si ntanya te an ka dugubaw ni dugu misenninw kɔ̄nɔ.

Denmisen dɔ̄w b̄e wuli u yere ma, ka taa don baara dɔ̄ la walabila kɔ̄nɔ, ka dɔ̄rɔmē dɔ̄rɔmeninw sɔ̄rɔ. Dɔ̄w te sɔ̄n o ma. A ka kan o la, bangebaga ka wulikajɔ̄w ke, baara min ka di den ye k'a don o la sanni kalanta ce. O ka fisa ni to - n - yere - ma ye. Ka denmisennin nɛsin kalanje dama ma, kalan kuntaala jan, ko jugu te, nka a ka kan ka mece dɔ̄ don, o de ka fisa denbaya yere ma. Den minnu hakili ka di, u c̄esirilen don, u si hake b̄erebennet don, olu b̄e se ka kalan jan lanini. NKA minnu hakili man di kosebe, n'u si janfalen don, bangebaaw k'olu kunsin mece dɔ̄ kalanni ma, u b̄e se ka mako ne u yere ye min na. Bi, mɔ̄go te Ala deli i den k'i ta. I b̄e Ala deli de a ka se k'a yere ta, k'a ka denbaga sigi sen kan don dɔ̄.

N'i y'an ka bolonkɔ̄nɔnaw laje bi, b̄e kabakoya, ka jore, k'a ye ko sini b̄ena geleya, o ye geleya dan ye. Denmisen caman desera kalan na, wa u te se mece fosi fana na, fakɔ̄roninw ni bakɔ̄roninw de b̄e k'u balo, k'u feerebɔ̄, k'u furake n'u banana. Olu mana faatu dun? A ko na geleya. Denmisen caman fana b̄e yen, olu tilala u ka kalan na, u ma baara sɔ̄rɔ fɔ̄lo, wa mece fana t'u la; u te se bololabaara si kelen na, fo birokɔ̄nɔbaaraw, olu fana kelen b̄e doniw ye bangebaw kan.

Bangebaaw, an sera hakili sɔ̄rɔ ye, k'a jate minɛ, ko mece nɔ̄gɔ̄n te. An ka dɔ̄nkilidalaba dɔ̄ ko, ko «wari b̄e Bamako nka mecedɔ̄nbali nin t'a la». O ye tijɛ ye. N'i b̄e mece don, i te yaala ka fadenw ka duloki sabaraw, ni kulusiw singa. I te yaala ka duteminyɔ̄rɔw nini. I b̄e kisi sonyali ni kasolodon ma. Da b̄e bangebaaw ye, sunogɔ̄ t'u ye, ka da denmisenw ka sinijesigi gelyaw kan. Nin yɔ̄rɔ de la, jamana ka kan k'i jo bangebaaw jigi kɔ̄rɔ bawo jamana de ye denmisen b̄e fa n'a ba ye. Jamana b̄e se ka min ke, o ye baaradegekalansow cayali ye jamana kɔ̄nɔ. Kalan b̄e ke u kɔ̄nɔ tubabukan na cogo min na, a ka ke u kɔ̄nɔ fasokanw fana na ten..

Kalan o kalan b̄e ke an f̄e yan : morikalan, madarasakalan, nkokalan, balikukalan, lakoikalan duguyiriwakalan, olu b̄e ka kuncɛ ni mecekalan ye. O mana ke, hali ni gofrenaman ma baara sɔ̄rɔ ka di denmisenw ma kalan tiimɛnen kɔ̄, u b̄e se ka dɔ̄ ke u yere ye. Bangebaaw, politikitɔ̄nw, meriw, kenyɛreyew, denmisenw ka tɔ̄nw, jamana nɛmɔ̄gɔ̄w, ni kɛlecogo b̄e faantanya la, a fɔ̄lo ye baaradegekalansow yiriwali ye, dugubaw ani dugu misenw kɔ̄nɔ; ka kalan ke fasokanw na, k'a ke tubabukan fana na. Ni bana dɔ̄nna, a fura dɔ̄nna, a to tora mun ye n'i t'a f̄e ka sa? B̄e b'o jaabi dɔ̄n.

Mahamadu Kɔ̄nta

Kalanknɛ N° 39 nan : Walafili:Hakilijagabɔ

Hakilijagabɔ fana ye walafili suguya dɔ̄ ye ka fara lakalili kan. Lakalili ye ka fən lakali min kera i nɛna walima i sen yera min na. Hakilijagabɔ ye ka i miiri ka i taasi hakilila dɔ̄ kan, k'a walawalan. Ale ka gelən ni lakalili ye, bawo hakilijagabɔ kɔ̄nɔ, i b̄e mɔ̄go wɛre fela de jate minɛ, k'a fesefesɛ, k'a nɛfɔ̄. I b̄e nɛfɔ̄ kelen-kelen b̄e sɔ̄n ji la ni misaliw ye minnu b'a to n'i ka fɔ̄len b̄e faamuya k'a banban. N'i sɔ̄nna hakilila in ma, i b'o jira. Munna i sɔ̄nna a ma, i b'o jira. N'i ma sɔ̄n fana, o b'o cogo kelen na, ka misaliw di minnu b̄e sɔ̄nni walima banni sɔ̄n ji la, ka a.jira i te ka kuma i kufɛ, i b̄e ka i sinsin dɔ̄nniya de kan.

Hakilijagabɔ kunkanko dɔ̄ file nin ye:

1 - Kalanbagaba dɔ̄ y'a jira ko : Hadamaden mana kungo tijɛ, a y'a yere tijɛ.» E ko o la cogo di?

2 - Kumadɔ̄nnaw ko : «Mɔ̄go b̄e jɔ̄n tu dɔ̄ la, i sirifu b̄e se ka bɔ̄ o la». O nɛfɔ̄.

3 - Mali jamanakunitig fɔ̄lo ko don dɔ̄ a ka korofɔ̄ kɔ̄nɔ kɔ̄ : «Jamana te se ka jo musalahi kan». E hakilila ye mun ye o kan?

4 - Cikela y'a denw lasigi ka a fo u ye : «Samiyɛ ye sɔ̄minjɛ de ye». O

hakilila in nɛfɔ̄.

5 - Musokɔ̄roba ko : «N den, mɔ̄go ko b̄e y'i yere ye : I nɛ, i yere. I tijɛ i yere». O hakilila in nɛfɔ̄.

Hakilijagabɔ fana n'a walawalancogodon. Tijɛdondakun saba b'a fana na : Dantigeli - walawalannianikunceli, nka o dakun minnu kɔ̄nɔkow ni lakalili taw te kelen ye.

An ye nin kunkanko duuru minnu ta nin ye, a te k'a fo olu dɔ̄rɔn de ye hakilijagabɔ kunkankow ye. A camanba de b̄e yen.

Ninkunkanko duuru ninnuna, saba b'u la olu walawalanniba kɛcogo ye kelen ye : (2nan, 4nan ani 5nan), bawo, olu b̄e nɛfɔ̄ dɔ̄rɔn de, i t'i yere hakilila fo ka fara a kan. Fila b'u la, olu walawalanniba kɛcogo ye kelen ye : (fɔ̄lo ani 3nan), olu b̄e nɛfɔ̄, nka i b̄e tila k'i yere hakilila fara a kan, k'a jira ko hakilila in ye tijɛ ye sa, nka «Nka» b'a la; a b̄e se ka sɔ̄rɔ; min b'a je ka o fara a kan, k'a ke hakilila dafalen ye. O la, an b̄e se k'a faamuya ko hakilijagabɔ suguya ye fila ye: min b̄e nɛfɔ̄ ten dɔ̄rɔn ani sɔ̄sɔli b̄e min na. Nin fila b̄e n'a walawalancogodon. An da b̄e se nin b̄e ma kibaru nataw la.

Mahamadu Kɔ̄nta

Duguba kono baarakedenw :

Asa Sidibe tun ben'a ta a nikini kan, ni mog'o numanw sababu tun te

Wulakonoduguw la, denmisennin ladamucogo b'a wajibya a ka son dunan ni dugulen bee ka ci ma. O siratige la «un - un» walima «n te» man kan ka men a dala, a cibaaw fe. Nka, o ladamucogo be mujuko jugu min wajibya denmisennin kan, o be nini ka ke baasi ye a dow ma taamakotile in na; n'o ye k'u lasorodiya waleyajugukelaw fe.

Mogo juguw be denmisennin caman soro ciw senfe ka taa u feere, ka bin u kan kafonogonya la, walima ka taa u bone u ni na. Mogo si te ke Ala ye k'a don, Asa minebaaw tun bena taa nin ko jugu ninnu min kelen k'a la.

Asa Sidibe ye baarakeden ye min bora Jeggbugu, Wolodo komini na Kolokani. An be waati min na, a b'a k'romuso bolo lamo na Bamako Dawudabugu. O kelen be k'a di a siginogonmuso Masire ma jisumafeere la. Asa yere si hake te teme san 13 kan. Don o don, a n'a ka baaratigi be na warinini na Bamako dugu kono «aratizana» dala. bamako ye jonsenna duguba ye; dugu jeko tan mogow b'u ci k'row la. Wari soro cogeo numan n'a soro cogeo jugu bee dama ka kan nsonw ni kojugukelaw la. Sotarama minnu be bo Bamako Bajoliba kininbolo kan, olu joyero do ye aratizana da ye. I b'a soro feerelikela misennin nagaminen be jama na sanga ni waati bee la; jisumafeerelaw kerebete. Bamako nson caman fana yaalayoro y'o jama nogonkunbenyoro in ye.

Taratadon mariskalo tile 28 san 2006 nege kanje 16nan waati la, ka Asa to jisumafeere girinkajo la, a ka fo la, ce fila bora aratizana kono ka na jisumakuru fila ta ale kun, ka doreme 12 bo ka don ale bolo. Sanni ale be wari to lasegin u ma, u k'ale

ka jisuma to jate. O benna doreme 12 ma u bolotaw kofe. Ce fila ninnu y'u ka doreme 12 folo min, k'ale ka tugu u ko ka taa u sigiyoro la, u b'a ka wari dafalen di a ma; walima ko ni 2000 falen be Asa bolo. O falen ma soro min ke, u ye sira minogon ko, ka Bosola bolonw cesi ka bo ka ben ni Arajo Mali kofela ye; ka Kibau gitoron jan kelen min. Arajo Mali ni Lotoli Lamine ni nogon ce gitoronba cetigelen, Asa Sidibe donyoro banna, ka k'ron ni tilebin tunun a la Asa ye kasi misennin damine. Banki Afrika ni Lotoli Lamice furance la, ce ninnu ye Asa ka palan lankolon min a la, ko a k'a sennateliya. Asa ka fo la, u ye jisumakuru ninnu ni u donbaaw la sira fe. Mogokoroba de be fenfin jeninen don; musokoroba do n'u kumbenna, o ye Asa jo k'o nininka a kasikun na. Sanni Asa ka kuma, ce fila ninnu nana musokoroba n'a mansaw bee nen. I ti miiri nenini jugu si la, u ma min da musokoroba in kan. A be fo ko sibanto te laadilikan men; nin bee la feerelikela minnu sigilen be Lotoli Lamice kofe, olu girinna k'u seger. Ce kogolenba

min b'u la, o y'a ta a sankorota fe, k'a b'olu bagabaga. U ye tegé jalan wuli a la fo k'a magaya. O yoyayo konona na, fangaba tun te ce filanan min na, o y'a molonti jama senkoro ka surakawatiri ta. Genni m'o lasoro tuguni. U nininkalen, kan jolen si ma soro ce in dala. Sunkurunnin de donna korofo la k'a nefo; nka ce in ko petu, k'a ma ke ten. A bilaleln sonsorokawuli kuntaala jan na, fo k'a lafini bee nigin wossiji fe, a k'u ka yaafa a ma, ko sunkorunnin ye tige fo. U y'u bolo don a kun ka bo ni doreme 40 ani diselisonbara kelen ye. Doregutalaw de b'o koli in gaasi sama u nun fe.

Doreme 40 in dira Asa Sidibe ma a gerezige ye. Ce lankolon in y'a jira k'ale togo ye Sidiki Sinayoko. A si hake be se san 20 ni ko ma. Asa Sidibe tun ben'a ta a nikini kan ni mog'o numanw sababu tun te. Jama kelen ka Sidiki Sinayoko fasaw be magaya ni sonsorokawuli k'otigebali ye, u y'a labila ka taa n'a sen fila ye; ko a soro were n'a soro don do la.

U ka soro ka Asa Sidibe bila ka taa di a ka baaratigi Masire ma suguba la.

Dokala Yusufu Jara

Kunnafoni surunw

Sefawarimiliyon 107 ani 180.000

: O ye wari hake ye zandaramaw ye min soro Kuri sira bolibaaw la, k'a damine zanwuyekalo tile 1 la 2004 ka n'a bila awirilikalo tile 30 la san 2005.

Sefawari miliyari 16 ani miliyon

400 : Baara min bolodara ka jesin faso nafolo topotoko numan ma, o musaka don. A bena ke sababu ye faso ka baarakenafolo ka taa sira jelen fe, k'a segesegeli nogoya ani k'a bo koron kono ka do fara a walankatali kan jamana fan bee lajelen fe.

Dokala Yusufu Jara

Fili latilenni

Anw filila k'a seben san 2006 feburuyekalo Kibaru kono, ko woloseben ni sayasaben be dilan fu la, n'u kelen te teme tile 30 kan.

An b'a ladonniya ko goferenaman ka sariya naniya sirilen don min bena dajira depitew la, u k'u hakilila fo a kan. Ni depitew jenna ni sariya in ye, jamanakuntigi be soro k'a waleyali yamaruya di.

Nka sanni o ce, an b'an wasa don woloseben ni sayasaben dilancogo koro la.

Kibaru

Moritani petoroliko : Jigifa ani jore

Asanduuruyen ninye, petoroli yera Moritani dugukolo jukoro kogoji la. Petorolimayoro folo togo ye Singiti. Petorolikolon 12 senna yen. Jateminew y'a jira ko petoroli barikon miliyon 50 ka se miliyon 125 ma, o bena bo yen. San 9 kono, san o san petoroli barikon 75.000 be soro. Petorolimayoro filanan be wele Cofu, ka digi keñekayanfan kan, kilometere 25 nogonna na. Ajate minena k'a fo ko petoroli meterekibu miliyari 30 be soro yen. Nka o baaraw bilalen be ka waati kono, bawo a boli nafo n'a feerew barika ka bon kojugu. Fen min koni ye yoro folo in ye, o laben bee lajelen sabatira; petoroli be poyi ninan Moritani, siga si'tola. A yere daminena kaban.

Jamana nemogow ani jamanadenw, bee lajelen sigilen be ni nafa caman soroliye. Ninan, san 2006 in na, Moritani be petoroli barikon miliyon 18 feere. Uye petorolimayoro labennen do soro ka bo Sengapuri, petoroli barikon miliyon 1,6 be se ka don o kono ka taa u jago. Dolariwari miliyon 200 donna labenw dafekaban. Do farala forobabaarakelaw ni kenyereye- baarakelaw sara kan

kaban. 50% fara fonkisonriw ta kan, eretereetiw ta kera 15% ye. A do la yere, u ka wari, n'o ye Ugiya ye, o fanga bena bonya ka se san 1973 ta nogonna ma. O waatiw la, sefawari ni Ugiya bee fanga tun ye kelen ye. Sisan sefawari ka ca n'a ye siue filia. Petoroli gintan kelen be ka jamana labobi kosebe. Bee b'a fe k'ika purutita soro a ko la. Faamakin min be wele Tewaragi Zeyina, So kura caman be ka jo yen sisan dunanw kama. Luwanse yelenna yoroninkelen. Wila kelen tun luwansesara be sefawari 80.000 na, sisan a temena miliyon kan.

Nka mogo dow be yen, olu ka naganaga man bon a ko la kosebe. Olu be k'a ko jate minni hakili ye, i n'a fo Mohamedi Eli Haseni, komandan koro don, mara nemogow koro do don. Ale ka fo la, Moritani ye san joli joli ke, nege be-bo dugukolo jukoro a caman, ka taa a feere. Ni faamaw te, jamanadenw ma fosi soro o la. O kofe, jeges min be Moritani Kogoji la, o nogon ka dogo dije kono, o fana nafa ma se jamanadenw ma. A ka nin hakilila ninnu bolen be tipe fe, bawo kabini petorolikokuma in fora

fen bee geleyara. Mogominew daminena. Peresidan koro binne ka mogo minnu tun be petoroliko in kopew jenabolila, olucaman minena. Bawo peresidan kura ka fo la, n'o ye Koloneli Uludu Fali ye, u ye jamana nafasorosiraw buruja, k'a ben u kelen pewu ma.

Benkanseben koro min temena faama koro ni «Woodside» ce, o ye Ositaralijamana petoroli labaaracakeda doye, o tun da man di Moritanikaw la. Segin kera a kan. Sisan ben kera a kan, Ala ni faama kuraw sababu, kemesarada la, petoroli bota hake 60 ka di Moritanijamana ma, ka saalenw fara o kan ani baaraden minnu be ta. O ma ke geleyaba ye cakedaba in ni Moritani faama kuraw ni nogon ce. Petoroli feereli baaraw dira Suwisijamana cakeda do ma «Vitol».

Ako faratiyoro ye min ye, tuma bees geleya do b'a la k'a kun bo, bawo faama koro y'u bolonc bila benkanseben caman na petoroliko in na harabaharaba la. Kungokonona, jiriw ni sogow ani jegew, petorolico bena tineni minnu lase olu ma, o tun jatew ma minni. O kofe, kenyereye cakeda 80 tun y'u kanbo baaraw nofe petoroliko in na, 11 doren de y'a soro, o kera furugufurugu ye jamana kono. N'a ko tora nin cogo la tan, segin bena ke benkan koro bee lajelen kan. N'o kera, Lamerikenw, Eropukaw ani Siniwa minnu sen be baara ninnu na, olu bena josen jumenw ta? O jore be mogow la kosebe. O jamana ninnu bee ye benkanseben bolonobila ke ni Moritani faama korowy petoroli ninini na. Olu fana t'a fe u bolo lankolon ka bo a ko la.

Ositaralicakeda mingarijegedonna Moritani petoroli boli la, u y'o wele boge jeninen kan kaban. O ko tene tulutige. Moritani faama kuraw y'a nini baara bee lajelen ka ke jelenya ani ben kono. U y'u semejiri ke dije waribonba fila ye : Bankimonjali ani Efemi (FMI), olu ka jekaf sabati petoroliko nofegirinnaw ni nogon ce forokonin kana to a dogisara la.

Alenlegofu / Mahamadu Konta

Musomannin ka npogotiya be segeseges Afirikidisidi

Siyu minnu be wele Zulu, olu be musomannin segeseges halisa, k'a don n'a te ka kafonogonya ke. Owaleya in lagosilen don kosebe hadamaden ka josariyaw lafasabaaw fe. O kama, Afirikidisidi jamana nemogow ye sariya do ta a ko kan : musomannin minnu si hake te san 16 bo, olu te segeseges; nka segesegetaw be ke minnu b'a ta san 16 la ka yelen, n'u jenna ni segesegeli ye.

Sariya in bena dajira Afirikidisidi depitew la, olu k'u fela fo a kan.

Jatemin na, laada in dili donnent be ka se hake min na, a wulili te bi ni sini ye de. Sabula, Zuluw bolo, muso ladamucogo do don cenumusoya sira kan, ani sida kubbenfeere. Afirikidisidi jamana na, mogo wolonwula o wulonwula, sida be mogo 1 na.

Zuluw ka masake balimamu Tenbi Ntulowu min ye musomanninw ka npogotigiya segesegeli kolabenna ye, o ka fo la, npogotigiya segesegeli ye laada ye olu ka siya mogow bolo. A be ke san o san setanburukalo la ka ke ne ni musomanninw ka «masajekorodon» ye.

O masajekorodon be ke Nongoma, Kuwazulu Natali mara keñekayanfan fe. Musomannin kannakolon hake min be don ke Zuluw ka masake jekoro, o be se mogo ba caman ma. Musomannin minnu ye kafonogonya ke, olu sen te masajekorodon na.

Sigida musokorobaw de be segesegeli in ke musomanninw na, minnu si hake b'a ta san 3 la ka yelen.

Sibusiso Nkosi min ye laadalakow kuntiw ka jekulu kumalasela ye, o y'a jira ko segesegeli in kun ye musomanninw ladamuni doren de ye.

Jekulu min nesinnen be ce ni muso damakejeni ma, o ye seben ci depitebulon ma, k'a jira ko segesegeli in ye lagosilisira ye ka nesin musow ma; wa ko sida fana kubbenfeere te.

Dokala Yusufu Jara

Faantanjamanaw sidato
ka ca mogo miliyon 1 ani ba 300 ye

Sidato hake min furakera faantanjamanaw na, u hake cayara n'o ye sine 3 san fila kono, ka t'a jo fo mogob miliyon 1ani ba 300 la. Nin kunnafoni in sorola dinetona ONU ni Onusida ka san 2005 laban kunnafoniseben kono. A tun jirala ko sanni san 2005 ka kunce, sidato miliyon 3 ka se ka furake; nka o ma se ka ke.

O hukumu kono ONU ni
ONUSIDA y'a nini sida
kelelibaaraw ka lakuraya Farafinna
sahara woroduguyanfan fe; o min
ye sida dagayoroba ye.

Farafinna, sidato hake min furakera, a kōlosira ko sidato labanna ka caya n'o ye siñe 8; sabula san fila kōnō, sidato hake bōra 100.000 na ka se 810.000 ma. Sidato wōcō o wōcō, mogō 1 dōrōn de be bana lasumayafura «antiretorowiro» sōro; kasōro denmisennin 10 na. 9 mako b'o fura in na teliva la.

San 2003 la, ኃኒያ ሚስራ ሰነድ
san 2005 ka kuncé, sidato hake
moga miliyon 6 ani ba 500 la,
tilance ka se ka furaké; o ma se ka
tiime, hali n'i y'a soro feere caman
be bolokoró sidabanakise kasaara
sennasumayali la. Mogo hake min
tun ka kan ni antiretorowiro ye, o
hake sigiyoromana siye saba ani
fura in lasoroli noqoman sera k'a to
sidato 250.000 fo 350.000 ka to Ni
na san 2005 kono.

Dögötöro Kewini Dekoki min ye Sidako bolofara nəməgəba ye dijəx kəneyatənba OMS la, o y'a jira ko sidato miliyən 3 ma se ka furake, nka miliyən 1 ani ba 300 fo miliyən 1 ani ba 400 min sera ka antiretorowiro soro, o ye belebele kelen ye sida kələli la.

A ka jan san 6 walima 7 ye,
mögç tun te se ka da a la ko

antiretorowiro jöyörö bë sida këleli la Farafinna; sabula jamanaw politiki ni mögöw yere seko tun ka dögo sida këleli la; i n'a fó OMS nëmögöba dögötörö Li Jönki Wuki b'a jira cogo min na.

Faantanjamanaw na, sida kelecgogo dan bee tun y'a soroli tangasiraw ye, sabula mogo kelen furakeli musaka san 1 kono, o tun be dolariwari ba caman bo. Bee tun t'o sorobaa ye. Nka yelema numan donna sida keleli feerew la; san 2003 ani 2005 furancew la, Sida keleli dije kono, o musaka min tun bilalen be dolariwari miliyari 4 ani miliyon 700 na, o kera miliyari 8 ani miliyon 300 ye. Kemesarada la janto kera musokonoma sidato 10 hake fana na fo ka se u jiginni ma. Don o don den 1.800 sidabanakiseto tun be bange dije kono, wa san o san, denmisennin minnu hake be san 15 la, 570.000 tun be sa olu la, olu minnu v'u ka sida banakis soru u baw fe.

Dokala Yusufu Jara

Dokala Yusufu Jara

Kunnafoní surunw

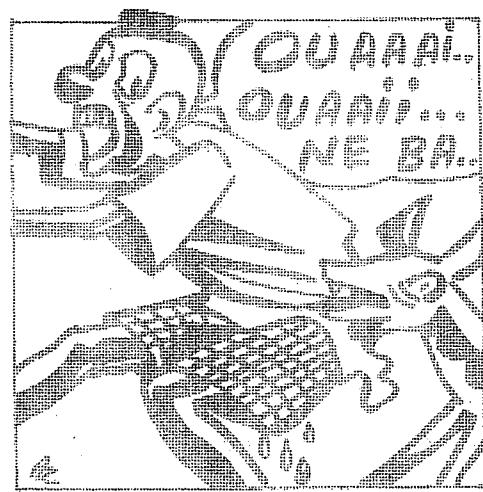
Kilo 7 ni garamu 10 : Esipajni faaba Madiridi la, Kolonbi muso do bangera denmuso la kilo 7 ni garamu 10 ; a kundama ye santimetere 56 ani murumuru 5 ye. Muso in jiginni kera konofaralijiginni ye, konobara dogokun 39nan don; a yere si hake be san 38 na. Ay'a ka den folo bange o san 9 ye ninan ye, o girinya tun ye kilo 5 ye. Nin t'a sine folo ye nin noggonna den girinman ka bange dije kono. San 2005 la, muso do bangera denke la; o girinya tun ye kilo 8 ye. Kabini san 1879, den do bangera Kanada, o girinya tun ye kilo 10 anigaramu 8 ye.

Sagadennin sen 6 : Beliziki jamana na, sagaden do bangera yen sen 6 b'o la; nesen ye 4 ye, ani kosen 2. A te se ka taama a yere ma kuma te ka gere a ba la k'o sin min. Sagatigi be sagadennin balo biberon na. Bagandogotoro y'a jira ko ni sagaden sera ka dogokun kelen soro, a be sencoro ninnu tige walasa a na se ka ke saga jenama ye.

Mugan ni saba : Sogo suguya hake min be soro manden kungo kono jiritigelaw ni donsow ko halisa, o don. O sogo ninnu ye kungonamuw, mankalanninw, warabaw, maliw ani bamaw ye.

TULON

Nin ja dilanbagaa y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu ninii.

1 - Cenin je 2 - Cenin jiw 3 - Wuul tulio 4 - Ba ni Fa dagjew 5 - Bulski
bolu tuguyjar 6 - Wuul da 7 - Dulski kininboilo 8 - ja min be wulu sen
keleen na 9 - Cenin sen 10 - Kulusi negznu

Jaad

Arami Bahaduri Banjan balala ka tunun mogow la

Nepalimara la Endujamana na, cénin san 15 do tun yelemana Bara komini kungo kolon kono jiriba do koro. Diine min be wele «Buda», o kanubaanci don. Arami Bahaduri Banjan yere ka dugu ye Aratanapuriye, a ye kalo 8 ke sun ni bato la jiriba in diliw furance la, a sigilen don yoroni kelen. K'a damine san 2005 mekalo tile 17 na ka na se a tunundon ma mogow la sibiri marsirkalo tile 11 san 2006, mogo ba caman nana a laje, kunnafonidilaw ni tele mogow b'o la.

Arami Bahaduri Banjan tunte jimin sanko ka dumuni ke mogo nena. Tilebinda fe a somogow tun be kansan don a ni jama ce, mogo sure ne kana da a kan f'o duguje sogomadalanege kanje 5nan. Tilefe, a filebaaw danyoro tun ye metere 50 nogonna ye u n'a furance la. San 2005 desanburukalo la, donnibaa 9 hake nana tile 2 dafa a dala k'a jate mince. A kolosira k'a te dumunike. Endujamana na yen, mogo dow y'a nini k'a joli ta k'o sukaro hake don a ka kalo 8 sunni in konona na. Jen ma ke n'o waleya in ye a somogow fe, ko fosi tena bila a ka bato senna.

Gatamu Araji Kateliye polisiye, ale y'a jira ko mogo d'ou k'olu ye Arami Bahaduri Banjan taato ye sibirdon marisikalo tile 11 fajirida fe woroduguyanfan fe. A lafiniw filien yera a ka batokoyoro dafe yen. Segesegeli be sen na, k'a don ni taanyerema don walima ni mogowerew te k'a ce ka taa n'a ye; sabula o mara in ye Nepali mogomurutilenw dagayoro ye.

Mogo minnu tun b'ena Arami Bahaduri Banjan sigilen jura, a tun b'olu nena Gotama Sidarita min bangera san 500 ka kon Yesu Kirisita ne n'a ye budako sigi sen kan, k'o nogonna do wulito don. Buda yere koro ye «mogo kunnatigelen». O minnutun b'ena a jura, u tun b'u jo metere 25 nogonna k'u hamina fo; nka a te kuma mogo si fe.

Dokala Yusufu Jara

Sigaret be ka mogow cossos wocow Kameruni

San o san, sigareti be mogo miliyon 4,9 faga dije kono. Ni fen ma bo mogow ka sisifiye la, sigareti ka mogofagata be se miliyon 10 ma san kono san 2020 na.

Kameruni jamana kono, sigareti jagobatigw n'a jagofitintigw b'u dege la. Sigaretiminna be ka caya ka taa fe don o don; wari be ka sorc a la kosebe. Sigareti be ka lakari su ni tile, k'a ka tijeniy nefo nka o te ka fosi bo a minbagaw hake la Kameruni. Duwala kono ani Kameruni duguba tow la, sigareti be bec ka bila la, faantanya t'o la; bec b'i sagolata sorc i sagolasongo la. Sigaretiminnaw ka fo la, u be sisi fiye walasa ka ninet sogolako d'ou k'o, k'u nisondiya, k'u dusu da ani ka kongo k'e.

San 2002, dije tonba min nesinnen be kenyak ma n'o ye OMS ye, o y'a jira ko baliku kelen-kelen be sigareti 652 min Kameruni san kono, Gabon balikuw ta ye sigareti 487 ye, nka se be olu ye ka teme Kamerunikaw kan.

Goferenaman ye feere min sorc, o kera sigareti ladonni saalen yelenni ye jagobatigw bolo : a yelenna ka

Kunnafo surunw

Sefawari miliyari 500 : Poroze hake min dulonnen be sene minisiriso ani baganmara ni monni minisiriso la, olu musaka hake don.

Denbakoro kuranin:

Lamerikenjamana muso do y'a den filanan bange san 2006 in na k'a si hake to san 62 la. Musokoro ba in yere fiyento bangera; a den folo ni nin filanan in bee ye cemanninw ye. A ka dugu ye Ridingi ye Kaliforoni mara la. Ale de ye dije bee la musokoro kuranin ye sisan.

se sefawari ba 12.000 ma; ka tila ka yelen fo sefawari ba 16.000, walassa a songo ka geleya, mogow ka dese k'a san. Nka o ni a ta bee; sigareti pake kelen be san bi 6 jagokelaw bolo. Izini kelen min b'a dilan Kameruni kono, o be pake kelen feere bi 8 sefawari la. O geleya be izini ni jagokelaw ce, bawo sigareti min be san k'a ladon jamana kono, o songo ka nogo ni min be dilan Kameruni. Fanga y'a wajibya jagokelaw fana k'u ta songo yelen; o ma ben sigareti jagobatigw ka sendikaton ma. O kofe, OMS y'a wajibya, a ka seben Kameruni sigaretipakew kan : «sigareti be kenyaya nagasi», goferenaman jenna n'o ye. Nka goferenaman te ka wulikajo si ke ka nesin demedonjekuluw ma, olu minnu be ka ganseliw ke jamana kono sigareti ka tijeniy nefoli kan, k'a lakari walasa a be negebo mogow la. Sigareti minni konni kenyasow ni kalansow la ani a mankutu juguw foli arajo ni jabaraninw na, dankarila o la faamaw ne bosolen nena u te ka fen fo.

Sarili Nforigangi
Mahamadu Konta

«AMAP» kuntigi Solomani Darabo
-Mali kanw kunnafonisabenw baarada kuntigi Nenze Samake
Kibaru
BP : 24 Telefoni: 221-21-04 Kibaru Bugufiye Bosola
Bamako - Mali
-Sebenbagaw kuntigi Badama Dukure
Sebenjiékulu Mahamadu Konta, Dokala Yusufu Jara, Badama Dukure
Labugunyoro : Kibaru gafedilan baarada
Bolen Hake 16 000